סב: האומר פרק שלישי קידושין

גר צריך שלשה משפט כתיב ביה כדין. גלחה דוקא בקבלת מצות הוא דבעינן ג' אבל בטבילה בחד סגיא[א] אם כבר קיבל עליו המצות וראויה מהיות דיבמות (דף מה:[ב]) דקאמר התם ההוא דהוו קרי ליה בר אלמאי פירום משום דמל ולא טבל אמר ריב"ל מי לא עבל לקריא כלומר וכי לא דלה קרי מימיו דלריך לטבול א"כ משמע מדנפיק בטבילת קריו משמע דלא בעינן שלשה[ג] ומיהו קשה מהא דאמר (שם דף מז:) דמושיבין אותה כמים עד לוארה ושני תלמידי חכמים יושבים מבמוון ומודיעין לה מקלת מצות קלות ומקלת חמורות ופריך והא בעינן שלשה ומשני תני שלשה אלמא משמע דלטבילה נמי בעינן שלשה ויש לומר דודאי למצות בעינן שלשה[ד] אבל לא לעבוד אי נמי י"ל דהא דבעי שלשה היינו טעמא משום קבלת מצות[ה] וא"א משום קבלת מצות נמי אמאי בעינן שלשה והרי הודאות והלוחות דכתיב בהן משפט[ו] ואפ"ה אמרינן בסנהדרין (דף ג.) דדן אפילו יחידי ויש לומר דיש לנו להשוותן לגזילות וחבלות דלעולם בעי שלשה[ז] דכל היכא דאיכא לאקושי לקולא ולחומרא לחומרא מקשינן[ח] וא"א א"כ ליבעי מוממין כמו גזילות וחבלות ויש לומר דסליחומייהו עבדינן כדאמרינן בגיטין[ט] (דף פח:[י]) עוד אמר הר"ר נתנאל דבגר כתיב לדורותיכם[יא] דמשמע בכל ענין אע"ג שאינן מוממין דעל כרחך השתא ליכא מוממין שהרי אין סמוכין ולדורותיכם משמע לדורות עולמים: **אלא** מעתה הנותן פרוטה לשפחתו כו'. תימה אמאי לא מצי אמר נמי הכא מי יימר דמזדקקי לה מלתא כדמשני לעיל וא"כ אינו בידו וי"ל דסוגיא זו אתיא כמ"ד ביבמות (דף מז:) עבד אין מייב בקבלת מצות לאחר שחרור לפי שהיה מייב קודם שחרור במצות אשה[יב] א"כ בשעת קנייניו היו מבטילין אותו כדי לקבל המצות ובטבילה דלאחר שחרור הייבו בטילת גר והכא לא בעי שלשה. **נהי** דבידו לגרשה בידו לקדשה. ה"ב נמי דמלי לגרוש לגיורא לעיל הכי: **ואמר** רבי חנינא לא שנו אלא שאין אשתו מעוברת. פי' בקונטרס דאיירי אגיגא דר"מ בן יעקב דאיתו[יג] דבעי אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וא"כ אמאי מעוברת לאו לרבי מניגא דאייבי כשאין אשתו מעוברת ורבי אליעזר בן יעקב היא דאמר דבר שלא בא לעולם הוא וא"א דלמא אע"ג דאיתו אייבי אף כשאשתו מעוברת ורבנן היא וא"כ אמאי קאמר לא שנו וי"ל משום דבכולה בריתא דבסמוך הכי אם מקודשת לי לאחר שאתגייר כו' דקתני רבי מאיר אומר מקודשת (יא) ולא תני בהדייהו זו אם ילדה אשתך נקבה כו' אלמא קסבר דאפילו ר' מאיר מודה דאיתה מקודשת היכא דאמר ליה אם ילדה אשתך נקבה ורבי מאיר ורבי אליעזר אמרו דבר אחד כדאמר לקמן ולפיכך אמאי רבי חגיגא לפרש דלא אמר רבי אליעזר בן יעקב אלא כשאין אשתו מעוברת וכו' כדפרי' דהא רבי אליעזר בן יעקב מודה היכא דאמר לו אם ילדה אשתך נקבה לאו כלום הוא ודלמא דאע"ג דהלכה כרבי אליעזר בן יעקב בעלמא דקב ונקי הוא הכא לית הלכתא כוותיה ולאו כסולהו תנאי דאמרי אדם מקנה דשלב"ל דהא פליגי בב"מ (דף סו:) רב נחמן ורב הונא במוכר פירות דקל לחבירו רב הונא אמר עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו משבאו לעולם אין יכול לחזור בו (ג) ואדם מקנה דבר שלא בא לעולם ורב נחמן אמר אפילו באו לעולם יכול לחזור בו דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וזה מכרן קודם שבאו לעולם והלכה כרב נחמן בדיני[ד] וא"כ אין הלכה כר"א בן יעקב: כגון

הא דתניא. אדרבי חגיגא קאי כמאן פי' אמתני' דאם אשתו מעוברת דבריו קיימים דדבר שבא מקצתו לעולם מקנייא. כשהוכר עוברו הוא. דהא הגן נבי תבואה כשהיא שחת גדולה הרבה שהיא ראויה לקצור, אבל שגדלה מעט שאינה אלא כמו אגס[ה] הרי דכותה נבי אשה כשהיא מעוברת (נמי כשהוכר עוברה). וכתב הר"ש דהא דר' חגינא כר' אליעזר (בן יעקב) קיימא דמשנתו קב ונקי. דבי כבשה. שדה בית הבעל שא"צ אלא למי גשמים. דבי שקיא. שדה בית השלחין שצריך להשקותה תמיד אעפ"י שהיא שחת לא אמר דעבידא דפסדא אי לא משקי לה כרבעי לה.

*אולי צ"ל ר"מ לא תחשוב שתחריצה בקדושין כחו שרצונה עכשוי דשמא (ר"ז).

גר צריך שלשה מ"ט ימשפט כתיב ביה כדין מי יימר דמזדקקו ליה הני תלתא מתקיף לה ר' אבא בר ממל אלא מעתה הנותן פרוטה לשפחתו ואמר[ט] הרי את מקודשת לי לאחר ש[י]שאשתחרריך ה"נ דהוו לאחר שאגרשיך אינה מקודשת ה"נ לר' יוחנן דהוו קידושין נהי דבידו לגרשה בידו לקדשה תפשוט[כ] דבעי רב [יא]אושעיא הנותן שתי פרוטות לאשה באחת אמר לה התקדשי לי היום ובאחת אמר לה התקדשי לי לאחר שאגרשיך תפשוט מינה דלא הוו קידושין דלמא כי היכי דתפסי קידושין השתא תפסי נמי לאחר כן תניא כותיה דרבי יוחנן [יב]אין תורמין מן התלוש על המחובר ואם תרם אין תרומתו תרומה כיצד אמר פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו מחוברת פירות ערוגה זו מחוברת יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין לא אמר כלום [יג]אבל אמר לכשיתלשו ונתלשו דבריו קיימין [יד]יתר על כן א"ר אליעזר בן יעקב אפילו אמר פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו מחוברת פירות ערוגה זו מחוברת יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין לכשיביאו שליש ויתלשו והביאו שליש ונתלשו דבריו קיימין אמר רבה לא א"ר אליעזר בן יעקב אלא בשחת אבל באגם לא רב יוסף אמר אפילו באגם מאי משמע דהאי אגם לישנא דבוצלנא הוא [טו]אר"א דאמר קרא [יז]הלכוף כאגמון ראשו כמאן אזלא הא [יח]דתניא האומר לחברו אם ילדה אשתך נקבה מקודשת לי לא אמר כלום וא"ר חנינא לא שנו אלא שאין אשתו מעוברת אבל אשתו מעוברת דבריו קיימין כמאן אי כרבה כשהוכר עוברה אי כרב יוסף אע"פ שלא הוכר עוברה ואיכא דאמרי אמר רבה לא א"ר אליעזר בן יעקב אלא בשחת דבי כיבשא אבל בשחת דבי שקיא לא רב יוסף אמר אפילו בשחת דבי שקיא כמאן אזלא הא [יט]דתניא האומר לחבירו אם ילדה אשתך נקבה מקודשת לי לא אמר כלום ואמר רבי חנינא לא שנו אלא שאין אשתו מעוברת אבל אשתו מעוברת דבריו קיימים כמאן כשהוכר עוברה ודברי הכל אמר אביי רבי אליעזר בן יעקב ורבי ורבי מאיר כולהו [כ]סבירא להו אדם מקנה דשלב"ל רבי אליעזר בן יעקב הא דאמרן רבי דתניא לא

דעבידא דפסדיה כי לא משקה לה כדמיבעי לה הלכך כמי שלא באה לעולם כלל הוא: **אפילו שחת דבי שקיא.** האומל והגיע לכלל שחת: **ודברי הכל.** נין לרבה נין לרב יוסף הוכר עוברה בעינן דומיא דשחת דהא נמי כשחת דבי כיבשא הוא שגמרו בידי שמים: **שלא בא לעולם.** גילה גמורה כי הכא דלא הניא שליש: לא

דלא נ"ל מגו דאי בעי לקדושה השתא מקדשה תפסי בה קדושי דלאחר זמן כי השתא, אבל המקדש אשתו לא חזיא השתא למי שם קדושי שהרי מקודשת היא. ולא נהירא דהיכי שייך למימר הכא מגו אי לא אמרינן בבה מצמא דרבוא דהשתא מהני, ומסר ובבא דהכי פירושא דילמא כלומר אפילו לרב דהשתא דאמר נבי אשתו מקודשת דילמא הכא מודה דמקודשת, והכי: מ דאמר לאשתו הרי את מקודשת לי לאחר שאגרשיך אין בידו לקדשה אע"פ שבידו לגרשה דרינן דמ הקו שין כדהשתא כדפרישנא לעיל. אבל נותן לפנויה שתי פרוטות ואומר לה הרי את מקודשת לי בפרוטה היום ובפרוטה לאחר

עין משפט נר מצוה

כו' א מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הלכה ו' ז' ח' סמג ל"ת קנז טור ש"ע י"ד סימן רסח סעיף ב' ג':
כו' ב עוש"מ תה"ש סי' מ' סעיף ז':
כח ג ד מיי' פ"ז מהל' מלוה הלכה יד סמג עשין מה כ"מ ש"ע סס [ע' מ"מ וכ"מ]:
כט ה מיי' פ"ט מהל' תרומות הלכה ט טו"ש י"ד סי' שלא סעיף נה:

תורה אור השלם

ו. משפט אחד יהיה לכם כ"ר כאזרח יהיה כי אני יי אלהיכם: ויקרא כד כב
ז. הקזה יהיה צום אבחרהו יום ענות אדם נפשו הלכף כאגמון ראשו ושק ואפר יציע הלזה תקרא צום ויום רצון ליי: ישעיהו נח ה

תוס' ר"י הזקן

מ"משפט כתיב ביה. דכתיב (ויקרא כד, כב) משפט אחד יהיה לכם כגר כאזרח. דג דזקקי ליה בי דינא. פירש"י שיודיעוהו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות הלכך לא בעינן בידו הוא. אלא מעתה. אי"א מאן דדייק דעבד הלקות מיגאל כשם שאין צריך לבל עליו מצות שכבר קבלם כמשבל לשם עבודת כוכבים בפ"ק הזולן (יבמות מז. ב. עי' יש"ש כך אין צריך ג' לגרילתו, והיינו דשניא ליה מקום דהשתא דעת אחרת. ור"ם ז"ל כתב בקדושה פי"ג (ה"ב) דצריך ג'. ואיכא מאן דס"ל דגבי עובד כוכבים לא בידו דמזדקק ליה ג', אבל הניא גבי ישראל שיוצה לשחרר שפחתו ודאי מזדקקי ליה ג' ובידו הוא. ודייקי דהכי פירושא גבי גר שצריך ג' שיודיעוהו מצות קלות וחמורות מאן יימר שיוצא מ"ח ראויים להודיע. אבל גבי עבד הלקות מישראל אע"ג דבעי ג' הואיל ואינן צריכים חכמים ודאי ימצא הא בריה הוא, שכל אדם ילך שם דבר מה קעביד, ומשום הכי שני ליה דהשתא דעת אחרת. ולא: כיון דיש בכ"ש למעלה. כת: דיש ה"ג מעיקרא בהכה הכ ג דעת אחרת. ע"כ. כלומר לא שייך הכא) מחוסר מעשה שכ אנשתחררה היא בריה אחרת שאין לה שום דמיון [עפ שיון עם מה שהיתה תח"ה. אלא הא דכי. שהאשה אחרת בריה שהיא קודם הגט הוא לאחר שגרשה ה"נ דהוו קדושי. אין בידו לקדשה. דהא בריות עצמה היא הואיל ונר"ה ושמא לא תתרצה בקדושין אחר שגרשה. כי אם יגן כל שבידו לאו כמו מעשה דמי במה שא"צ דעת אחרת, אבל במה שצ"ך דעת אחרת, אי חשבת מה שבידו לעשות כאילו נעשה, לא תתשוב רצויה אלא כמו שהיא עתה. שמא* אלו נעשה לא היתה מתרצית שוה שנו רצית עתה מפני שאינו שוה כלום והני קדושי כדו שתא הוא דיינינן להו ואינו כלום. וכן היא ששת הת' מוד דמותיב ומשני תירוץ שא"ו מפסיק אלא לאותה קושיא ומשני התלמוד כדי שיי שה ובתר הכי מקשה ומס"ר. בסוף משני תירוץ שה"א מספיק לכל הקושיות. תמ"ם. הואיל דאמרת דמפני שא"ו בידו לקדשה משיגרשנה (לא הוי קדושי השתא. דלא פ. פירש"י משום הכי מסר קא ליה לר' אושעיא

מסורת הש"ס

ט) יבמות מו: מז:. כ) [כסף"י טוסף: לח). ג) [ובכתב יד: שתחברך, ובגליון"ל], ד) [כסף"י: מתקיף לה רב פוסעיא אלא מעתה הניחן וכו' שאגרשיך ה"נ לר' יוחנן, ותיבות "ליה מקודשת" ליתא]. ה) נדרים ל. ו) [בנדרים: הושעיא, ועיין ריטב"א ושלנ"ל], ז) [תוספתא פ"ב דתרומות ה"י], ח) יבמות לב:. ט) [ר"ת אמר ר' אלעזר. וכ"כ ברש"ל (ויבדפו"ר ר' אליעזר), ועי' שבת נד:]. י) [ל"ל דתנן]. כ) [ל"ל דתנן]. ל) יבמות לב: והתם מתניא נמי אמוראי וגם ר' עקיבא [ניעין יג: מכ: כ"מ לב: כ"ש עט: קכ: קלא. קמא: קנ:]. מ) [בדפו"ר: בדנמי, ונגל"ל בדנמרינן]. נ) [ויקרא כה, כח]. ס) [במהרש"ל ובפרו"ן מעוז: הא משונהנן], ע) [יבמות מט ע"ב]. פ) [וסס ד"ה מי לא]. צ) [ויקרא יט, טו]. ק) [מהרש"ל שם]. ר) [לקמן סח ע"א]. ש) [וסס ד"ה כמילתא]. ת) [במדבר טו, יד]. א) [נדל"ל לרבנן, אי רבנן [ס"ל] אין]. ב) [כתובות יג ע"א]. ג) [תקנ"ל תחסר כאן כל שבידו לאו]. ד) [דיינינן, כנלל"ל]. ה) [ותקנ"ל תחסר כאן לא].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואמר וכו' מקודשת לא תני בהדייהו בבא ז' אם: (ב) כא"ד דאדם מקנה:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

מוסף תוספות

הובא בסוף המסכת.

תוס' ר"י הזקן (המשך)

שאגרשיך אע"פ שכאן דעת אחרת הואיל והגרושין בידו והיא מתרצית עתה להתקדש לו תפסי בה קדושי דבהר שעתא, והטעם הדגרושין שהם בידו לאו כמחוסר מעשה דכי וכאילו נעשה הוא, ורי"צ חשבינן ריצוי שהרי נתרצית להתקדש לו, הלכך הוא לה מקודשת כלומר שאם גרשה צריכה גט מקודשין שנים דאיסורא הוא ולחומרא עבדינן. ואע"ג דבנדרים פרק ד' נדרים (ל. א) מסיק עלה דהאי בביא דרבי אושעיא דאשה כפדאה אחרים דמיא, כלומר דאינה מקודשת, לחומרא עבדינן ואהאי מסקנא סמכינן, ומסתברא שאם גרשה מקודשי פרוטה ראשונה ובא אחר וקדשה צריכה גט מזה ומזה. ואע"פ שכתב הרא"ם פ"ז (הי"ד) דמקודשת, לא ר"ל אלא שצריכה היפוי גט ולחומרא הויא מקודשת ולא לקולא. וזה אין בו ספק, יתר על כן. אפילו מה שאינו בידו דקסבר אדם מקדיש ומקנה דבר שלא בא לעולם שהרי לא הביאה שליש עדיין ואין בידו לתלוש ולהפריש תרומה מחבואה עד שתביא שליש כדאיתא בראש השנה (יב. ב). בשחת. שלא נתבשלו הגרעינין או לא לבלבו החטים דכיון דראוי לקצור ולהאכיל לבהמה מנכר וחשוב הוא. באגם. שאינם אלא צמחים רכים. [ולקמן מפרש אמאי] קרי אגם. בבוצלא. מין בצל מכצבץ ועולה מן הארץ ויש בו כדי לכוף. כמאן אזלא

הא דתניא. אדרבי חגיגא קאי כמאן פי' אמתני' דאם אשתו מעוברת דבריו קיימים דדבר שבא מקצתו לעולם מקנייא. כשהוכר עוברו הוא. דהא הגן נבי תבואה כשהיא שחת גדולה הרבה שהיא ראויה לקצור, אבל שגדלה מעט שאינה אלא כמו אגס[ה] הרי דכותה נבי אשה כשהיא מעוברת (נמי כשהוכר עוברה). וכתב הר"ש דהא דר' חגינא כר' אליעזר (בן יעקב) קיימא דמשנתו קב ונקי. דבי כבשה. שדה בית הבעל שא"צ אלא למי גשמים. דבי שקיא. שדה בית השלחין שצריך להשקותה תמיד אעפ"י שהיא שחת לא אמר דעבידא דפסדא אי לא משקי לה כרבעי לה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com